

ARISTA

LA REVISTA DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE LLEIDA - IV ÈPOCA - GENER / FEBRER 2004 - Núm. 67

ARESTA 67
GENER - FEBRER 2004

2

TEMA DE PORTADA
NEPAL: MUNTANYES, PERSONES I NATURA
PER QUÉ EL NEPAL?
Maria Lluïsa Huguet

6

SEAM
RECULL ESCALADES SEAM 2003
Guillem Ullastre

8

VIDA DEL CENTRE
VIII DIADA DEL CAMÍ DE MUNTANYA.
EL CAMÍ DE LA CANAL D'OSCA
Patronat del Camí de Muntanya

9

XV PREMI FOTOGRAFIC ÈSCAR RIBES

12

ALPINISME
EL CIRC DE PORTILLON
Miquel Àngel Ramos Pintó

14

ARTICLE
L'EXCURSIONISME, ESPÈCIE A EXTINGIR? (II)
Manuel Cortès

16

VIDA DEL CENTRE
APUNTS I COMUNICACIONS
Equip Aresta

18

EXCURSIONISME
GR-7 PER LES TERRES VALENCIANES
Pep el Valencià

EQUIP DE REDACCIÓ: Mercè Ciutat, Josep Lluís Gàzquez, Mercè Gàzquez, Dolors Llordés, Carmina Pardo, Carles Sàez, Núria Solé i Juli Vallory. **DISSENY GRÀFIC:** Josep Herrándiz. **EDITA:** Centre Excursionista de Lleida. **REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:** C/ Comerç, 25. 25007 Lleida. Tel.: 973242329. Fax: 973234497. E-mail: cel@lleida.net. INTERNET: <http://www.lleida.org/cel>. **IMPRIMEIX:** Arts Gràfiques Bobalà, SL. **DIPÒSIT LEGAL:** L-39-1958. Tirada: 1.200 exemplars. Publicació no lucrativa. El CEL no es responsabilitza de les opinions dels autors. Es permet la reproducció però amb l'esment de l'autor i l'origen. Subscripció de 6 números: 13 euros. Preu del número: 2,40 euros. Imprès en paper de cel·lulosa blanquejada sense clor. **FOTO DE PORTADA:** Aspecte parcial del grup de l'Annapurna. Arxiu: Mercè Ciutat. **COL·LABOREN:**

ANY NOU, VIDA NOVA... aquest és segurament un dels propòsits més estesos arreu, quan comença un nou any. Aquest 2004, a l'ARESTA, també li voldr'em donar una mica d'aquesta intencionalitat. Encara que en el primer número hem fet tard, ens agradaria que la nostra revista anés revivint alguns dels esdeveniments que han contribuït a la història del nostre Centre, ja ben aviat centenari.

Una institució es fa gran a mesura que creixen el nombre dels seus associats i l'experiència assolida a través dels diferents afers socials i culturals en què ha participat o que ha protagonitzat. El nostre Centre ha estat format, des de fa gairebé cent anys, per moltíssimes sucies i socis. Gent important i d'altra que potser no ho ha estat tant, però gràcies a totes i a tots que hem aconseguit una institució reconeguda i estimada a Lleida. És per aquest motiu que volem retre un record i un petit homenatge a totes aquelles persones que, des dels inicis, s'han esforçat desinteressadament per fer del CEL la nostra realitat actual. Tant és així, doncs, que a partir del proper número, l'ARESTA inclourà una nova secció on es reeditaran escrits o notícies d'interès publicats en els preterits butlletins de la nostra entitat. Amb la seva lectura, a més de fer-nos passar una estona ben agradable, segurament ens farem més conscients de com han canviat les coses amb el pas dels anys. Potser tindrem una altra visió de les nostres sortides, dels nostres materials i segurament de les nostres maneres actuals de ser i de fer, però també hi veurem fils de connexió amb els nostres antecedents històrics: l'estimació a la natura, l'estimació als companys i l'estimació al nostre Centre.

Bon any nou! el passat ja és nostre, al sac i ben lligat...

Nepal: muntanyes, persones i natura

Per què el Nepal?

Annapurna III i Gangapurna.

Arxiu: Mercè Ciutat

Segurament, és ben estrany sentir parlar d'un viatge al Nepal en ple mes d'agost, quan encara l'estació—monso—nica es desplega damunt del sud i est asiàtic amb tota la seva força natural. Però, cadascú té les vacances quan s'escauen i, avui en dia, ja no hi ha motiu per no visitar un país fora de les temporades marcades per la climatologia. Tot té els seus inconvenients i avantatges, malgrat que no hi ha discussió—sobre el fet que sempre hi ha poques millors que d'altres; però tot és possible. No per ventura, l'ésser humà ha estat capaç d'assentar-se en espais naturals de les més diverses condicions i ha desenvolupat les seves activitats al llarg de la història.

El Nepal és un gran exemple de la capacitat humana d'adaptar-se a un medi, que per la seva gran exuberància paisatgística i la seva imponentia natural, resulta sorprenent als nostres ulls i la nostra mentalitat occidentals. Tot i ser un dels països més petits en superfície de l'Àsia i,

ahora, un dels més pobres, el Nepal té una gran riquesa natural i una gran diversitat d'espais, que van de les terres baixes, d'impressionant vegetació—tropical, al cims més alts del planeta, passant per espais freds encarats a l'altiplà tibetà. Tot en una superfície de només 147.181 km², al costat de dos gegants com l'Índia i la Xina, amb més de 3 milions i 9 milions de km², respectivament.

El paisatge nepalès és una lliçó—esplèndida de geografia. És un goig recordar a peu les terres baixes de la jungla, les valls dels rius, els paisatges de l'alta muntanya. Dels 800 als més de 5.000 m per albirar cims de 6.000, 7.000 i 8.000 m, que formen la gran serralada de l'Himàlaia.

Resulta indescriptible la majestuositat del Nepal i el seu Himàlaia, així com les formes de viure i de ser de la seva població—sotmesa, generació—rere generació— a unes condicions extremes, que han sabut resoldre de la manera més hàbil possible.

Sherpes, newharis, gurangs, nòmades tibetans,É han estat capa•os, al llarg del temps, de viure entre cims de 8.000 m i els seus grans rius (Kali Gandaki, Trusuli, Marsyangdi...), afluents del Ganges, que han format valls profundes, on, durant sis mesos l'any, les pluges descarreguen amb fòria, però també permeten conrear les terres, possibilitant així la supervivència humana.

Val a dir que només un 10% de la població viu en ciutats importants com Káthmandu, Pokhara, Nepalganj o Biratnagar. La resta es dispersa enmig de les valls, desenvolupant les formes de vida més tradicionals i mil·lenàries, on l'arrús constitueix el producte bàsic. D'altra banda, el comerç entre les terres índies, el Nepal i l'Àltiplà tibetà ha estat, històricament, l'altra activitat essencial, centrat en productes d'ús quotidià com la sal, les espècies,É

Visitant el país, penses que no és pobre, però evidentment, la pobresa té moltes cares i neix de la riquesa d'uns quants, generant desigualtats. Tot i així, cal tenir en compte que la imponent natura imposa al Nepal uns

forts límits al seu desenvolupament; la força dels monsons, dels seus rius, i les seves profundes valls, fan quasi impossible mantenir les infraestructures bàsiques i necessàries per procurar un nivell digne. Les riudes i les esllavissades són fet quotidià durant l'època monsonica, però no deixen d'aturar l'activitat humana de la seva població—que es manté constant i silenciosa; una carretera tallada per una esllavissada, ho serà durant mesos per la manca de recursos i voluntat política, però res es paralitza per molt temps.

La situació política del Nepal mereix un apunt atès que no deixa d'estar en els límits del conflicte. Una monarquia i una elit corrupta governen, sense interès per buscar el desenvolupament humà de la població—actitud que és contrarestada per la presència d'una guerrilla maoista que domina la part oest del país, estimulada per la injustícia, la fam i la pobresa. Des del 1996 els enfrontaments entre la guerrilla i les forces governamentals han estat presents i ha provocat més de 8.000 morts; les demandes d'una treva són constants i fins i tot hi ha hagut intents

Pas de Thorung-La (5.400 m).

Arxiu: Jordi Guivernau

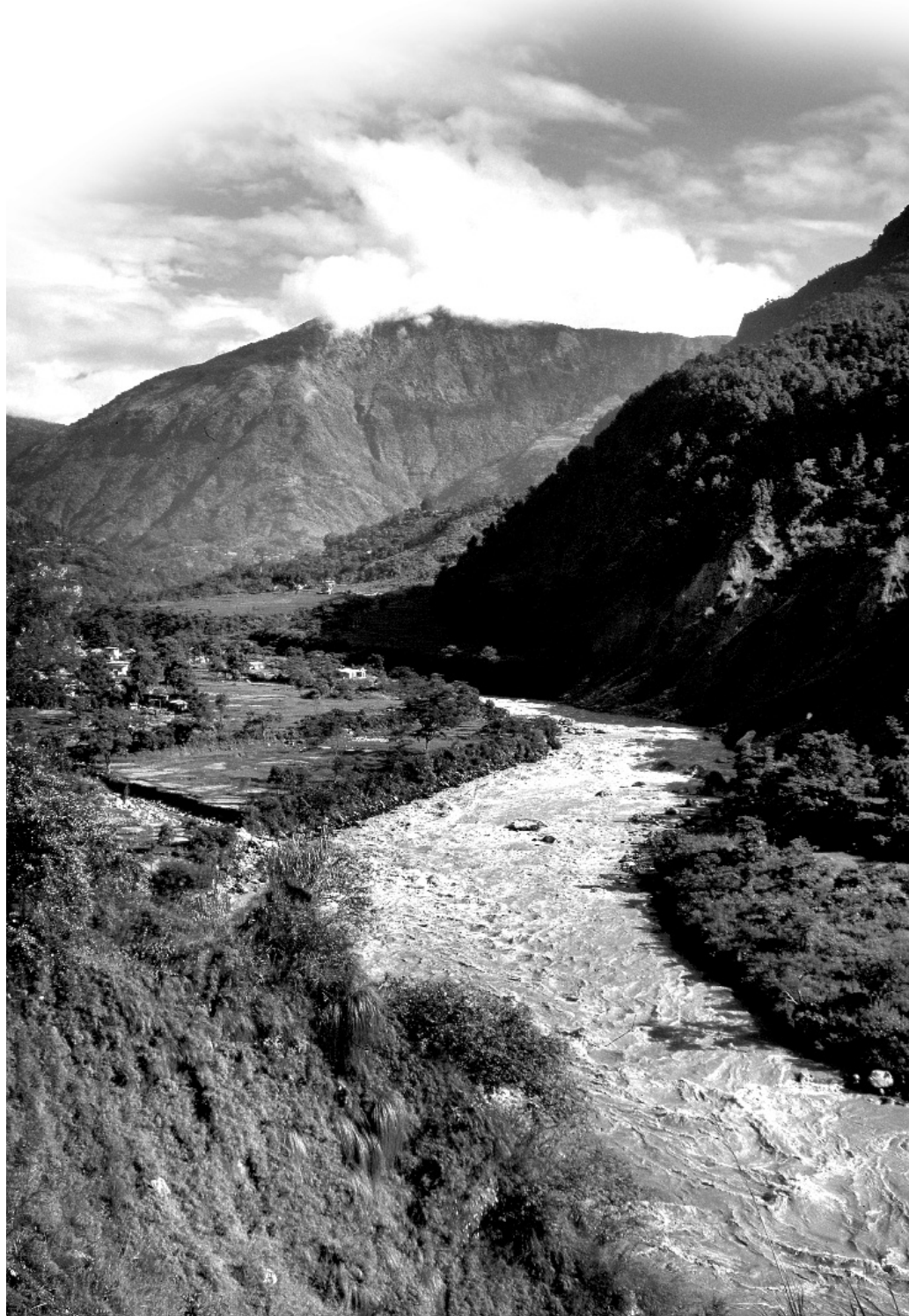

seriosos d'ontesa durant l'any 2003, que no s'han consolidat, davant la problemàtica política, social i econòmica en què es veu immers el país.

Una de les activitats que més riquesa aporta al país actualment és el turisme. Durant les darreres dècades, s'ha desenvolupat un sector turístic molt actiu i efectiu alhora que ofereix tot tipus de serveis per a l'amant de la muntanya i que vulgui conèixer les excel·lències de la serralada dels Himàlaies. És el paradís del *trekking*.

Guies, portejadors, llocs d'acampada, allotjaments, *hòdges*... permeten a l'excursionista endinsar-se en les valls profundes de l'Himàlaia per fer els *treks* de l'Annapurna, l'Everest, Dhaulagiri, Manaslu... Aquest fet ha comportat que, sobretot durant la primavera i la tardor, milers de turistes viatgin al país per practicar l'excursionisme d'alta. L'única dificultat la trobaran en l'altitud, per la qual cosa sempre cal valorar el temps d'acclimatació.

La massificació ha obligat les autoritats nepaleses a regular mínimament l'activitat, establint sistemes de permisos, controls policials i, fins i tot, formes de desenvolupament turístics més sostenibles. Concretament, en la zona dels Annapurnes s'ha creat un organisme, l'ANAP, que ha de vetllar per la protecció de l'àrea. Tot i així, estan proliferant molt els petits hotels, tot i que es potencia la introducció de plaques solars per oferir aigua calenta al visitant, tot tenint en compte que la xarxa elèctrica del país és molt deficient, per no dir quasi inexistent en algunes zones del país. D'altra banda, els 65.000

Riu Marsyangdi.

Arxiu: Mercè Ciutat

turistes que visiten a l'any la zona dels Annapurnes poden obtenir, durant tot el recorregut, aigua potable a un preu múdic en petites estacions situades en les viles principals; aquesta iniciativa vol evitar el consum desmesurat d'aigua embotellada i el problema de l'elimina-

ci—dels envasos.

Sota els Annapurnes

La nostra visita a Nepal tenia com a objectiu ser el punt de partida per a un recorregut de deu dies pel Tibet (vegeu el número anterior de la revista), i posteriorment realitzar 11 dies de caminada per l'Àrea dels Annapurna. En ple mes d'agost un dels pocs recorreguts que es poden realitzar al Nepal és la zona nord d'aquests mass's, que queda, m'nimament, a resguard dels monsons per la seva orientaci—vers l'Àltiplà tibet. Tot i aixú, rec—r el vessant nord dels Annapurnes en aquesta temporada no t'èvita un cel molt ennuvolat, que durant el mat' et permet realitzar la jornada i tenir pluja a la tarda. Una pluja que encara et deixarà doncs, acomplir les teves fites.

La nostra ruta part' de Besisahar, a 800 metres d'Àl•ada, acabà al cap d'once dies a Jomoson a 2.710 metres, passant pel coll del Thorung-La a 5.400 metres.

Un itinerari divers i espectacular. Les tres primeres jornades transcorren per les terres baixes, de vegetaci—exuberant i forta calor en ple agost, per arribar, a partir dels 1.700 m d'Àl•ada, a la zona d'Àlta muntanya de boscos alpins: és la vall de Manang sota els Annapurnes II i III i el Gangapurna. Hem seguit la vall del riu Marsyangdi, que amb la seva força i virul•ncia ha excavat, al llarg dels segles, unes valls de bellesa inigualable. En altres •poques de l'any, les muntanyes de més de 6.000 m mostren tota la seva esplendor, però nosaltres ens vam conformar amb albirar-les entre n'ovos (Manaslu, Lamjung, Pisang Peck,...). Superat el poble de Manang, capital de la regi—s'onicien tres etapes d'Àl•ada, en les quals l'ònic problema pot ser la mala aclimataci—(fet que no t' per qu' produir-se, si es planifica b).

Els 5.416 m del Thorung-La es poden superar sense problemes i tenir davant la mirada els cims més alts i poder gaudir d'un paisatge, altra vegada, divers: les neus dels 7.000 i 8.000 i, a la vall oposada, l'Àridesa de la regi—de Mustang. Un descens de 1.600 m ens portà al poble de Muktinag, penúltima etapa abans de baixar a la vall del Kali Gandaki i arribar a Jomoson. Des d'Àll', un vol, tocant els Annapurnes i els n'ovos, ens retornà a les terres baixes de Pokhara i Kùmandu. Deixem aix', per una nova ocasi—el vessant sud del mass's, esperant tornar, ja que s'ho val, al Nepal en altres ocasions i •po-

ques.

Realitzar el *trek* de l'Annapurna en ple estiu no deixa de ser una aventura més enllà del que un pot controlar; els camins, la pluja, els rius, els n'ovos s—n una companyia inquietant, però del que s' que cal fer esment és de la gran i inoblidable companyia que suposa la gent del pa's.

Val la pena remarcar la pres•ncia de que la gent que viu en aquelles muntanyes i valls, de forma silenciosa, però activa, mostra una vitalitat gegantina, tot i la petitesa de les persones enmig d'una natura tan majestuosa. Caminant dia a dia d'un lloc a l'altre, els pobladors ens demostren la gran força de la voluntat humana en un espai inhospit, dur i gener—alhora. Els habitants de les valls de l'Himàia esgarrapen espai a la natura, construint cases de sostre pla per poder-hi realitzar tasques diverses, en un terreny tan abrupte, o treballant la terra en petites terrasses inestables davant la força de la natura. Tot plegat una gran demostraci—d'habilitat humana que, com sempre i en altres espais, l'èsser humà ha sabut posar en evid•ncia.

També cal fer un esment al nostre guia, Ang Dawa Sherpa, i el seu equip de portejadors que ens concediren ajuda i companyia amb un esfor• callat i valent, a canvi d'un salari que de ben segur nosaltres no acceptar'ém. Fortalesa i constància en s—nla seva millor carta de presentaci—En definitiva, el Nepal suposa una experi•ncia viatgera completa. És un pa's que recull tot allò que és l'èsser, des de la diversitat humana i religiosa fins a la inestable situaci—pol'tica del pa's, tot plegat en un medi natural que representa el màxim exponent de la força i imponentia del planeta que ens acull.

NAMASTE, Nepal

Hi vam ser Merc• Ciutat, Jordi Guivernau, Maria Huguet, Pepa Mallol, Jordi Mayor i jo mateixa.

M. Lluïsa Huguet Recasens

CONSULTES RECOMANADES

- www.mondiplomatic.com (articles sobre la situaci—pol'tica)

Recull escalades SEAM 2003

Les més destacades

ALASKA

Durant el mes de maig, una expedició del CEL formada per Joan Seire (SEAM), Anton Tarragona (SEAM), Jordi Mart'nez (SEAM) i Jordi Gúñez (SEAM) van atacar el Denali (6.194 m) per la via WEST BUTRESS (grau 2 d'Àlaska). Aconseguiren fer el cim tots els components menys el Jordi Mart'nez, que va haver d'abandonar per motius familiars.

ANDES

El mateix mes de maig, un equip format per Xavier Farré, Oriol Baró, Albert Bargués i Jordi Marmolejo (SEAM) obren 12 vies (de 20 a 130 metres i de V a 6b+) a les agulles del Bosque de Rocas de Huallay. Posteriorment i sense sortir del Departament de Pasco (Perú), el 29 de maig, els mateixos alpinistes aconseguixen el cim del Huaguruncho (5.750 m) en estil alpí i per una nova via que bategen amb el nom de DIRECTA TANCASH (750 m, 80 d'Àlaska).

XINA

El grup constituït per Abel Artal, Elisabet Socas (SEAM), Joan Roca, Dominic Aldavert, Gerard Garreta i Marta Riba s'encamina, el mes de juliol, cap al massís del Kun Lun per pujar i baixar amb esquís el cim del Muztagh Ata (7.546 m) per la ruta normal. Abel Artal, consoci del CEL, fou l'únic membre de l'expedició que va fer el cim després d'èxits en diverses jornades d'acclimatació.

Repeticions

PREPIRINEU

- 27 i 28 de febrer, Mont-roig (Lleida), ascensió a la Paret dels Sostres per la via SET CELS (200 m, 6a-A2) a càrrec de Jaume Clua (SEAM) i Víctor Sans.
- 14 de maig, Mont-rebei (Osca), ascensió a la Paret d'Aragó per la via CADE (550 m, V+ A1) a càrrec de Ferran i Guillem Ullastre (SEAM).
- 22 de maig, Mont-rebei (Lleida), ascensió a la Paret de Catalunya per la via LATIN BROTHERS (500 m, 6a- A1) a càrrec de Xavier Granell i Jaume Clua (SEAM).
- 11 de setembre, Camarasa (Lleida), ascensió a la Paret del Dispensari pel Diedre CENTRAL (90 m, 6b+ (net)) a càrrec de Ferran i Guillem Ullastre (SEAM)
- 29 i 30 de novembre, Vilanova de Meià (Lleida), ascensió al Pilar del Segre per la via FERRAN OLIVÉ (150 m, 7a-A3) a càrrec de Jordi Marmolejo (SEAM) i Ramon Pizzica.

Obrint el tercer llarg de la via Les Falles d'Isil al pic de Moredo.

Arxiu: Ferran Ullastre

PIRINEU

- 9 de febrer, Izas (Osca), ascensió al contrafort de la Moleta per la cascada HISTOIRE D'EAU (300 m, III/4+) a càrrec de Guillem Ullastre (SEAM), Víctor Sans i Jordi Marmolejo (SEAM).
- 22 de març, Peña Telera (Osca), ascensió a la Cima Capullo (2.567 m) pel corredor Maribel (450 m, IV/D+), a càrrec de Xavier Garcia (SEAM) i Josep Maria Cano.
- 26 de març, Conangles (Lleida), ascensió al Tuc de Comtessa (2.786 m) per la goulotte MASTERS DE BOQUILLA (290 m, IV/4+), a càrrec de Jaume Clua (SEAM) i Jordi Marmolejo (SEAM).
- 6 d'abril, Cadí (Lleida), ascensió al Pic del Migdia (2.603 m) per la canal de l'Estrella (400 m, IV/MD), a càrrec de Xavier Garcia (SEAM) i Gerard Torrent.

- 13 d'abril, Otal (Osca), ascensió al Pico Sin Nombre (2.386 m) pel corredor DEL DIABLO (350 m, IV/MD), a càrrec de Robert Guilera (SEAM) i Tlex Estela.
- 23 d'abril, Vignemale (França), ascensió a la Pique Langue (298 m) pel corredor DEL GAUBE (600m, iV/MD) a càrrec d'Eduard Albesa (SEAM) i Raul Sol's.
- 26 de juliol, Amitges (Lleida), ascensió a les Torres de Bassiero per la via DIRECTA (220 m, 6a+) a càrrec de Jordi Marmolejo (SEAM) i Carles Baró.

ATLES

Maig, Tedra (Marroc), ascensió al Pilar de Couchant per la via CLÀSSICA (290 m, V+-A) i pel DIEDRE CHIBANIA (290 m, 6a) a càrrec de Ferran Ullastre, Jesús Paniagua i Salvador Vidal.

PICS D'EUROPA

7 juliol, ascensió al Picu Urriellu (2.519 m) per la via REGIL+PIDAL-CAINEJO (700 m, V) a càrrec de Xavier Garcia (SEAM) i Josep M. Cano.

PRE-ALPS

3 i 4 de setembre, Delvuy (França), ascensió al Pic de Bure (2.709 m) pel PILIER EST (600 m, 6a-A1) a càrrec de Ferran i Guillem Ullastre (SEAM).

Vies noves

- Via VENDAVAL (300 m, 6b-A4) a la paret de Font Freda, Montsec d'Ares (Lleida). Primera ascensió—el 23, 24 i 25 de gener, per Víctor Sans, David Torres i Jaume Clua (SEAM).
- Via DYRT FOOLLING (90 m, III/5-M5+) al contrafort de la Punta Alta, Boí (Lleida), Primera ascensió—el 12 de febrer per Xavier Teixidó i Jordi Marmolejo (SEAM).
- Via SUD-NATURAL (470 m, V+-A1) al vessant sud del Roc de Galliner (1.635 m), l'Alzina d'Alinyú (Lleida). Primera ascensió—el 4 i 5 de maig per Guillem i Ferran Ullastre (SEAM).
- Via DIEDRE CENTRAL (150 m, 6a+-A2) al cingle de l'Obaga, Clua (Lleida). Primera ascensió—el 21 de juny per Guillem i Ferran Ullastre (SEAM).
- Via LES FALLES D'ISIL (150 m, V+-A1) a la cara sud-oest del Pic de Moredo (2.750 m), Isil (Lleida). Primera ascensió—el 24 de juny per Guillem i Ferran Ullastre (SEAM).
- Via QUI CERCA TROBA (150 m, 6b (expo) a la cara nord-oest de la serra Carbonera, Camarasa (Lleida). Primera ascen-

Pilar Est del Pic de Bure (França).

Arxiu: Ferran Ullastre

si—el 4 d'octubre per Jordi Marmolejo (SEAM) i Ferran Ullastre (SEAM).

- Via CHICHAPERA (100 m, 6b/c (net) al Cantal Gros (Montderes), Santa Anna (Lleida). Primera ascensió—el 21 de desembre per Jordi Marmolejo (SEAM) i Daniel Pouajet.

Durant el 2002 i el 2003, J. M. Casals, J. Masiú (SEAM), O. Oliver (SEAM), A. Cortés (SEAM) i V. Fernández (SEAM) han estat els principals equipadors a les 2 noves escoles d'escalada esportiva dels de Balaguer i Tartareu (Lleida), traient-hi 100 vies (del 5c al 8a/b) que serviran, entre altres coses, per commemorar el Centenari del CEL.

Guillem Ullastre

VIII Diada del Cam' de Muntanya: El cam' de la canal d'Osca

Tot el grup abans de l'inici.

Arxiu: J. Ramon Segura

Un any més es torna a celebrar la tradicional diada del Cam' de Muntanya.

Va ser el passat 9 de novembre. La pluja semblava que ens anava a aigualir la trobada, però en el darrer moment va parar, quan ja tots pensàvem que hauríem de canviar la festa. Aquest cop l'itinerari escollit va ser el cam' que des del poble de l'Àmetlla del Montsec puja fins a la graonada mitjana per enfilem-nos a la canal d'Osca.

Aquells que ja tenim alguns anys, recordem que aquesta ruta havia estat molt freqüent en les sortides cap al Montsec, però el canvi dels temps ha fet que aquest cam', com tants d'altres, s'hagi anat perdent i calgui l'esforç dels excursionistes de ponent per recuperar-lo de nou.

Vam posar el cartell d'inici de la ruta i ens vam fer la tradicional foto de grup. Aquest any no vam arribar a ésser més de seixanta excursionistes, però tenint en compte l'aigua que havia caigut la nit anterior i a primeres hores del matí, cal considerar un èxit l'assistència.

Sense massa convenciment vam anar tirant amunt, pensant que d'un moment a un altre cauria el xifec que s'anunciava damunt nostre. Però la sort ens va acompanyar i vam arribar a la graonada secs, però envoltats per la boira.

Per aquest motiu el desbrossament no va ser tan acurat com en altres ocasions, però es va fer el que es va poder.

Cal ressenyar la constància d'en Pep Vicedo que, malgrat el pessimisme inicial, va saber prendre el pot de pintura i el pinzell i va completar la tasca de posar senyals orientadors en els punts més conflictius. Així com la perseverància d'en Rosendo Oliva, motor d'aquest dia i que properament es planteja completar la ruta fins al Pas d'Osca.

Es van posar tres rotls indicatius: un a l'inici del cam', a tocar del barri de l'Àmetlla de Dalt. I els dos altres en la pista de dalt per indicar, un, com agafar-lo i, l'altre, per senyalitzar la pujada al Pas de la canal d'Osca. Des del Patronat del Cam' de Muntanya us volem agrair la vostra assistència, que és allò que ens esperona a preparar-ne una propera, així com també aquells que des de la finestra de casa, mirant com queia l'aigua, haguessin volgut estar a la nostra vora.

Per acabar, un agraïment molt especial a Material de la Construcció—Gin que tan desinteressadament col·labora materialment amb la diada, i felicitacions per l'augment de fam'lia.

Fins a la propera diada.

El Patronat del Camí de Muntanya

XV Premi Fotogràfic Òscar Ribes

A Lleida, a les 21.45 hores del dia 12 de novembre de 2003, al local del Centre Excursionista de Lleida, reunit el jurat qualificador del XV Premi Fotogràfic Òscar Ribes, constituït per:

- Jaume Garcia Mora, del CEL
- Salvador Gili Marqués, del CEL
- Magda Sales Miret, del CEL
- Emili Clariana Torremorell, fotògraf
- Enric Rodríguez Garcia, fotògraf

ACORDEN concedir els següents premis:

Premi a la Millor Fotografia
Lema WINDSCAPES,
de José Torres Tabanera,
de Màlaga

Accèssit Social
Lema BLAUS,
de Josep Godoy Fumat,
de Lleida

Premi a la Millor Col·lecció de
Tres Fotografies
Lema SULTAN,
de Josep R. Salas Arqués,
de Lleida

Accèssit Fotografia Subaquàtica
Lema LABERINT,
de Quim Abadia Mesalles,
de Lleida

Accèssit Fotografia Alpinisme
Lema GLÒRIA,
de Josep Planiol Salvà,
de Flaçà

Accèssit Fotografia Espeleològica
Lema PAISAJES INTERIORES,
d'Iñaki González Chato,
de Baracaldo

El circ de Portillon

Pas de cavall entre el Pic de Portillon i el Petit Pic de Portillon.

Arxiu Miquel Àngel Ramos

Juntament amb el circ de Cabrioules, el circ de Portillon formen el vessant francès, paral·lel a la Val d'Estós. Una zona salvatge i plena de tres mils, on els aficionats a tan singular col·leccionisme podem trobar aquí el paradís. Tot creuant era Val d'Aran i passant a França pel coll de Portillon, superem Banhèras de Luishon i a l'alçada del poblet d'Oo ens desviem per endinsar-nos en la seva vall... així és com en un onze de setembre apareixem per tan fantàstica vall i aparcuem el cotxe a les Granges d'Astau (1.100 m). Els integrants som: l'Oriol Cuadrat, en Canito i el que signa al final de l'article.

Després de quatre hores de dura i contínua pujada, tot passant pels refugis d'Oo (1.560 m) i d'Espingo (1.950 m) arribem pels volts de les set de la tarda al refugi Jean Arlaud (2.571 m) amb un temps inestable i fred, on la boira desaconsella la idea de plantar la tenda. Un cop al refugi i parlar amb el guarda (que ens informa de les condicions de la roca i de com està la neu que fa pocs dies que ha caigut), ens preparam un bon sopar, i entre riure i riure (en

total som unes deu persones en tot el refugi, i ens han deixat una habitació sencera per a nosaltres tres) anem acomiadant-nos del dia tot esperant les crestes i pics que ens esperen l'endemà....

Encara que el sac s'enganxa a la cara, cap a les vuit del matí sortim del refugi direcció al coll inferior de Lliterola (2.983 m), tot contemplant a la nostra dreta la cresta que ens esperava. El tram de dalt es troba amb neu totalment gelada, però aconseguim arribar al coll en poc més d'una hora. Allà, una ràfega de vent, juntament amb un sol incipient ens revifem de l'estona passada al vessant nord. El panorama és sensacional: una immensa catifa blanca juga amb la frontera tot volent escapar-se de França, però quan es creua la frontera es desfà a poc a poc. A partir d'ara i fins al final de la jornada tindrem els peus entre l'Aragó i França.

Encetem la cresta direcció sud, coronant el primer tres mil, l'Agulla de Lliterola (3.028 m) en pocs minuts. Ja amb el

Perdiguero davant anem passant per la Punta Lliterola (3.132 m), Pic Royo (3.121 m), Tuca de Lliterola (3.095 m) i després d'una llarga i entretinguda grimpada, el Perdiguero (3.222 m). Aquí, tot i ser la màxima cota del dia, un vent gelador no hi fa molt agradable l'estada, malgrat que la vista és sensacional. Com que veiem que el temps és estable i que encara ens queden hores de llum per endavant, ens llencem a la resta de la cresta, on la dificultat augmentarà una mica.

Ben abrigats i ja trepitjant neu ens dirigim vers l'Hito W del Perdiguero (3.176 m). Fins aquí poca història, a partir d'ara canviarà tot una mica. Per arribar al coll de Portillon, una forta desgrimpada marca l'aresta, i després d'un ràpel de trenta metres amb una instal·lació no del tot fiable, una sèrie de sentinelles mig vestits de blanc per la neu i de no molta qualitat de roca ens van fent entretinguda l'aresta. Finalment, pels volts de les dues de la tarda arribem al desitjat coll. Aquí l'Oriol vol fer una amagada d'escapada, però entre el Canito i jo l'animem i tots tres ens dirigim vers la part més espectacular (però no difícil) de tota la cresta.

Una grimpada sostinguda ens deixa al Pic du Portillon (3.050 m), des d'aquí, per una afilada aresta amb un parell de passos de cavall, acabem al Petit Pic du Portillon (3.000 m). Mentrestant, els núvols francesos ens van fent companyia i de vegades creuen entre els dos vessants, podríem dir que estem "a cavall dels núvols", que per sort només volen jugar i van donant al paisatge tonalitats i formes formidables. El temps i els metres van passant i després d'una desgrimpada delicada arribem a un pas curt però intens, llavors el Canito, que ha carregat els peus de gat durant tota l'aresta s'emociona i se'ls fica, muntem la instal·lació i el petit gran escalador es disposa a atacar el pas-

set (IV) que compta amb un segur estàtic format per un cordí encastat. Un cop tots tres hem superat el pas, ja es pot dir que la resta és passejar...

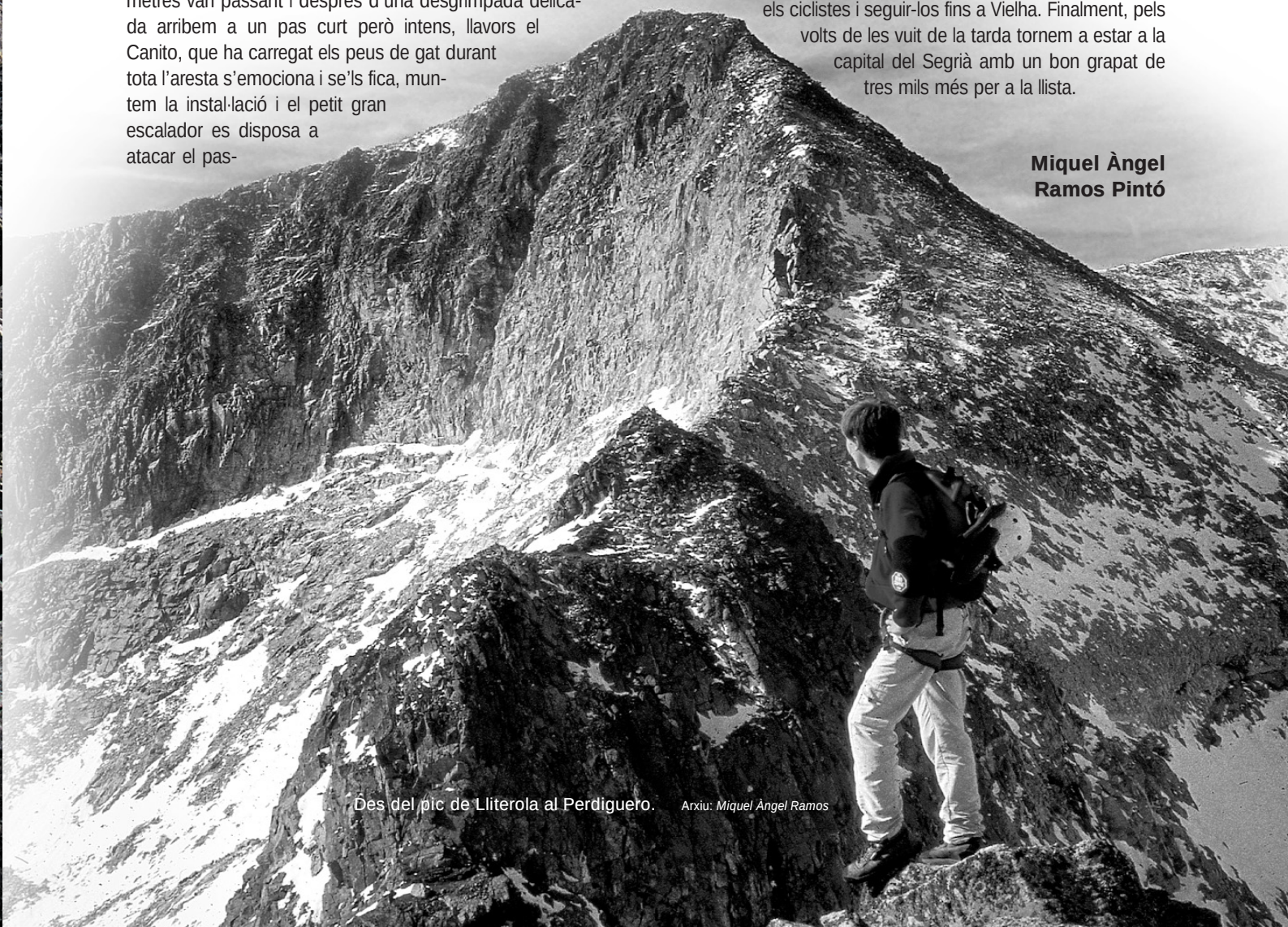
Per una aresta estreta però fàcil, amb forts desnivells cap ambdós vessants anem coronant el Seil de la Baque (3.071m), Cap de la Baque Or. (3.103m) i Cap de la Baque Occ. (3.097 m). A aquestes hores, el sol ja va baixant i els núvols donen tonalitats acollidores al paisatge. En aquest últim cim, mirem enrere i veiem tot l'impressionant camí recorregut... són quarts de sis de la tarda. D'aquí, lliscant per la neu i enfonsant-nos de vegades més del que voldríem, arribem al coll del Pluviòmete i d'allà per traces de camí a quarts de vuit, i enmig d'una boira considerable, entrem al refugi, on encara hi ha algú que no s'ha tret el casc del cap... ni els pics.

L'endemà surt una mica núvol, i entre el cansament i el poc menjar que ens queda decidim tornar cap a Lleida, la veritat és que hem gaudit de la zona i dels tres mils! Tot baixant la llarga vall, el sol es va deixant veure fins que, quan passem pel refugi d'Espingo, fa un dia que encisa. La neu engalana els cims, i d'aquesta manera volen dir adéu a l'estiu que ja s'acaba... però la nostra aventura encara no s'ha acabat, ja que a l'arribar a la sortida de la vall, ens trobem un gendarme (aquest de veritat) que no ens deixa incorporar a la carretera principal, ja que d'aquí a una estona ha de passar la Vuelta, així que amb paciència i tot preparant les càmeres ens disposem a esperar els ciclistes i seguir-los fins a Vielha. Finalment, pels volts de les vuit de la tarda tornem a estar a la capital del Segrià amb un bon grapat de tres mils més per a la llista.

**Miquel Àngel
Ramos Pintó**

Des del pic de Lliterola al Perdiguero.

Arxiu: Miquel Àngel Ramos

L'excursionisme, espècie a extingir? (II)

Els darrers anys s'han promulgat un seguit de normes que afecten negativament la pràctica de la nostra activitat. A l'ARESTA de gener de 1996 i de 1999, respectivament, vaig comentar la llei i el reglament reguladors de l'access motoritzat al medi natural, i fa molt poc, al gener/febrer de 2003 (aleshores encara en clau de futur), el decret regulador de les activitats físicoesportives al mateix àmbit. Dos són els motius que m'han emportat a reincidir sobre el mateix tema: l'únic, el magnífic editorial del número 64 de la repetida ARESTA, que comença amb la inspirada i realista frase: «Sempre ens quedarà l'Aragó» que subscric totalment, des d'aquesta frase fins al punt final. L'altre motiu és la creixent tendència, que ja arriba a ser indignant, d'alguns sectors dels *mass media* i de l'Administració a posar en un mateix sac l'excursionisme amb una sèrie d'activitats que no tenen res a veure amb nosaltres, des dels motoristes de trial als camacús. Fins i tot, alguna veu (poques, per sort) ens ha culpats (qualificant-nos de *domingueros*) dels incendis del darrer estiu que han aniquilat, entre altres zones, bona part del parc natural de Sant Llorenç del Munt. Es parla de limitar o impedir l'access als boscos (i per tant a la muntanya, únic lloc del nostre país on hi ha masses forestals importants). Com si la prohibició—servís d'alguna cosa per evitar els focs, que quasi sempre comencen arran d'una carretera. La prohibició—d'access és una barrera per a la gent de bona voluntat, però és inútil davant de segons qui. Passa com amb les armes de foc: la seva prohibició—no impedeix que tots els delinqüents en tinguin. Serà aquesta una nova oportunitat per als partidaris de la prohibició? El temps ho dirà. Però així m'ha desviat del tema, al qual torno tot seguit.

El Decret 56/2003 deixa únicament fora de la seva aplicació—l'excursionisme ras i pelat, el qual queda definit com a «Conjunt de les diverses activitats de muntanya que no requereixen de mitjans tècnics de progressió—i protecció—com senderisme, marxes i caminades, travesses, ascensions i acampades. Només es considera inclòs en l'àmbit d'aplicació—d'aquest Decret quan es faci a l'alta muntanya». El problema rau, donada, en la imprecisió—Quan s'entén que una activitat es fa a l'alta muntanya? Si el criteri és l'altitud, recordem per exemple que el pic de Salçadà i els Encantats tenen una alçada semblant, però no s'hi arriba pas amb la mateixa facilitat. Què cal entendre per mitjans de protecció—? Ho és, per exemple, una sirga d'acer posada com a barana o passamuntanya. En cas afirmatiu, acomiadem-nos ja del grau dels Barrots, llevat que ens acompanyi algú amb el títol *ad hoc*. I a més, també a les vies ferrades!

Qualsevol altra activitat: espeleologia, esquí (de pista, de muntanya o de fons), escalada, BTT, subaquàtica, etc., duta a terme col·lectivament pels membres de les entitats excursionistes, queda plenament subjecta al decret, i obliga, entre altres requisits, a realitzar-la sota la direcció o supervisió d'un tècnic titulat. Aquesta exigència és absurda, com veurem seguidament.

En la nostra trajectòria excursionista tots hem conegut gent de gran valia, que han obert trajectes perquè els altres la seguissim. Aquests, al seu torn, havien après l'ofici en part de la pròpia experiència, i en part dels seus predecessors, una generació darrera l'altra. Em vengen a la memòria els noms d'homes i de dones, mestres i guies a la seva respectiva època, als quals a ningú li va passar pel cap exigir-los un títol o un diploma. Com ara Lluís Estanyol, Jean Arlaud, Maria Antònia Sim—i tants i tants altres, que no esmentaré per no allargar-me, amb una sola excepció—que crec obligada, citant un altre autèntic mestre d'excursionistes, d'escaladors i d'alpinistes, i així pel fet que molts de nosaltres ens honorem amb la seva amistat, i del qual hem après tantes i tantes coses: em refereixo a en Kildo Carretó que el Centre d'Informació de comptar entre els seus membres. (Espero que aquestes ratlles no torbaran la seva modestia.) En Kildo, sense cap títol oficial, ha ensenyat a pujar muntanyes i a escalar a més d'una generació—El fet de dur a terme ascensions als Alps, a l'Àtlas i als Andes en una època en que així no era corrent a casa nostra, d'obrir nombroses i difícils vies d'escalada a Montserrat, Serradell (qui no ha vist la impressionant Picorra del Rac—), els Ports o els Pirineus, o d'haver presidit el prestigiós CADE del CEC (totes aquestes coses les ha fet) era una credencial valuosa. Ara sembla que ja no ho és. Qui ens diu, però, que el tècnic diplomàtic al qual es vol que atorguem la nostra confiança, tindrà la meitat, només, de la valia i l'experiència d'en Kildo Carretó o altres com ell?

Aquest és el nus de la qüestió—Sigui per desconeixement, sigui per voluntat expressa, el Decret controvertit posa dins del mateix sac les empreses comercials d'esports d'aventura i les entitats excursionistes, negant tot valor i lleugeresa per la finestra l'enorme cabal de coneixements i d'experiència reunits al si d'aquestes entitats. S'entén perfectament que s'exigeixi titulació—al personal a càrrec de les activitats de les empreses d'esports d'aventura. Els directius d'aquestes poden ser (realment ho han de ser) bons empresaris i hàbils financers, però res no els acredita com a experts en l'ús de jumars i rapeladors. Per així, i per a garantia dels seus clients, quasi sempre inexperts

21 de juliol de 2002. Manifestació al llac dels Besiberris.

Arxiu: Carles Sàez

en aquestes pràctiques, cal exigir que la persona que estigui al capdavant s'ajuga de què va la cosa. Al cap i a la fi, aquestes empreses cobren els seus serveis, i la qualitat d'aquests ha d'estar garantida. Fins aquí, doncs, tot molt bé. Però aplicar la mateixa mesura a les entitats excursionistes prova la ignorància total de la qüestió—o la deliberada voluntat de dificultar, encara més, la vida d'aquestes.

Si allò que es pretén és reduir la incidència dels accidents a muntanya, lamentablement cada cop més habituals, penso que s'ha escollit el camí contrari. Perquè els accidents els pateix sobretot la gent que va lliure—gent que sense la preparació—i els coneixements necessaris es llença a l'aventura. Si tot va bé acaba bé. Però si la meteorologia o algun altre factor es posa en contra, la cosa pot acabar malament, i de vegades hi acaba. Però aquests accidents, repeteixo, en la seva gran majoria els pateixen persones al marge de cap entitat excursionista. Certament, s'ha de posar remei a la proliferació—de la gent que s'enfronta a la muntanya sense tenir els coneixements ni l'experiència mínims, i si la normativa pretengués que aquests insensats realitzessin el seu caprici posant-se en mans d'una empresa d'esports d'aventura, ho trobaríem assenyat, perquè seria una forma de garantir la seva integritat. Però la norma no

ha d'afectar les entitats excursionistes, on hi ha gent tant o més ben preparada que tots els tècnics titulats per organitzar i dur a terme activitats esportives en plena natura, concretament de les activitats emparades per les respectives federacions.

I parlant de les federacions, m'agradaria saber quin ha estat el seu paper en tot aquest afer. Han estat consultades? Se'ns ha demanat assessorament? I en cas afirmatiu, com han contestat? En fi, esperem a veure com es resol el recurs contenciós—administratiu interposat pel nostre Centre juntament amb altres entitats, davant del T. S. J. C. Si la sentència fos desfavorable, s'iniciaria una poca difícil per a moltes entitats, sobretot per a les petites. Algunes activitats no es podrien realitzar, o s'haurien de dur a terme acostant-se a la il·legalitat. I arribats en aquest punt, també cal pensar en les companyies d'assegurances, que ben segur que s'agafarien a qualsevol indici d'il·legalitat com a pretext per negar-se a pagar indemnitzacions.

No en parlem més. Tal com deia l'editorial de L'ARESTA, sempre ens quedarà l'Arag—O Andorra. O França. Ens caldrà exercitar-nos, per a sobreviure com a excursionistes?

Manuel Cortès

Apunts i comunicacions

• EL DIA 4 DE MARÇ HI HAURÀ L'ASSEMBLEA GENERAL DE SOCIS AL LOCAL DEL CENTRE. PRÈVIAMENT REBREU LA CONVOCATÈRIA. US HI ESPEREM!

• NOUS SOCIS (BENVINGUTS AL CENTRE):

- Ivan Pallàs Puig • Carlos Rico Francés • Sebastià Mas Alòs • Núria Vallverdú Calderó • Ana Velasco Sánchez
- Montserrat Sarrate Boneu • Xavier Ibáñez Alarcón • Olga Tarabal Mostazo • Rosa M. Busquets Benet

El passat 21 de desembre, ens vam arreplegar unes 150 persones per portar el XLV Pessebre a la Casa del Corb, pels volts de Peramola. El dia va ser magnífic i vam gaudir d'una bona companyonia amb dinar i cant de nades inclo-ses, molt lluny, però, de presentar-nos a Eurovisi—Un any més, donem les gràcies al soci i company Àngel Gúñez que, juntament amb els altres companys veterans, porten a terme aquest esdeveniment.

mobles

l'ebenista

projectes i dissenys a mida

ctra. vall d'aran, km. 10,7 · 25124 rosselló (lleida) · tel. 973 73 27 79 · fax 973 73 27 16

En Marxa contra la Leuc•mia - Xacobeo 2004

El projecte En Marxa contra la Leuc•mia 2004 és un programa de salut comunitària d'una gran magnitud, organitzat per la Lliga Contra el Càncer de les comarques de Lleida i per la Fundació Carreras. Segons l'OMS, el terme salut comunitària tendeix a substituir el de salut pública i deixa a aquest darrer un sentit més polític.

El projecte es durà a terme en conveni amb institucions com la Generalitat de Catalunya, l'Ajuntament de Lleida, la Diputació de Lleida i la FECOM, i compta amb el suport d'organismes i empreses com Ibercaja Lleida, el Centre Excursionista de Lleida, viatges Ecuador, Ràdio Club Lleida, Ilnetmax, Quimega, Infitecbatch Lleida, Gimnàs Lleida, Difale, Unipreus i la Cooperativa Agrícola Pràctica de Lleida, entre altres. El projecte neix de la necessitat d'incrementar el nombre de donants de medul·la òssia per fer front a les demandes dels malalts de leuc•mia. És a dir, el problema de salut comunitària que origina el projecte és la manca de donants de medul·la òssia.

Les activitats generals del projecte seran les següents:

- Promoure la solidaritat amb aquells que pateixen leucèmia.
- Sensibilitzar envers la problemàtica de la leucèmia.
- Difondre els coneixements bàsics sobre la leucèmia i els seus tractaments.
- Informar sobre les noves tècniques i tractaments de la leucèmia.
- Assessorar les persones que vulguin ser donants de moll d'os.

Les estratègies específiques del pelegrinatge són:

El CEL organitzarà unes caminades preparatòries (de 20/25 km), que s'iniciaran el mes de març.

La Lliga Contra el Càncer de les comarques de Lleida oferirà

- Un sistema d'inscripció flexible, amb un servei setmanal d'autobusos entre Lleida i el lloc on es trobi la marxa, i a la inversa.
- Allotjament (hotels) i manutenció de qualitat, a bon preu.
- Autobusos locals, per als desplaçaments curts.
- Una unitat de transport pròpia, com a suport.
- Un servei d'atenció sanitària.
- Publicitat del pelegrinatge.

El pelegrinatge a Santiago de Compostel·la serà el dia 20 de juny de 2004, coincidint amb la Setmana Europea Contra la Leuc•mia, fins al 30 de juliol. Se sortirà de l'Ermita de Sant Jaume, del carrer Major de Lleida, i seguirà caminant fins a l'Ermita de Buts•nit. Allí, els autocars esperaran els pelegrins per dur-los fins a l'origen de la ruta.

Animem els nostres socis i sòcies a participar en aquesta iniciativa i a donar-li suport amb el nostre esforç i segons les nostres possibilitats.

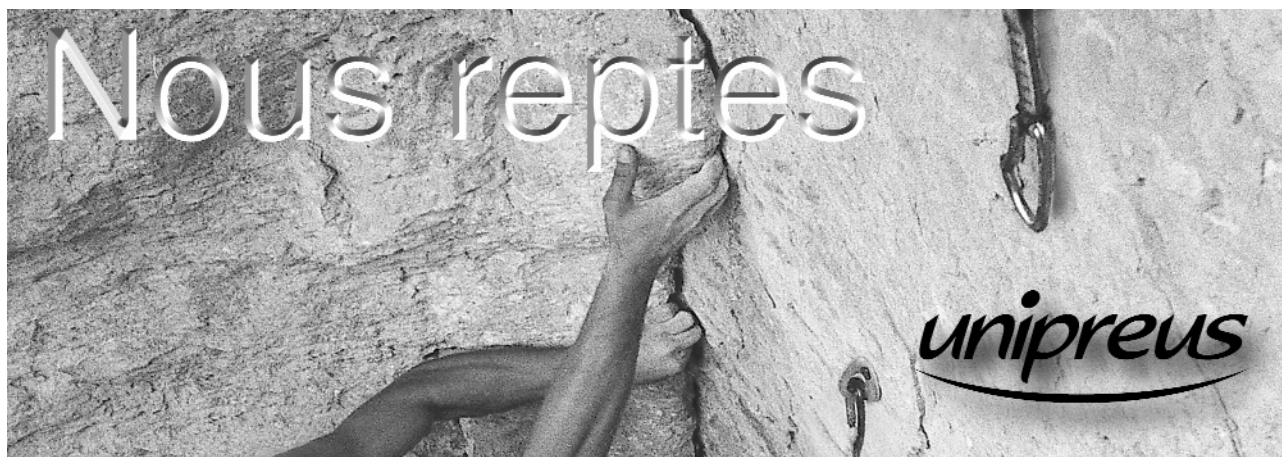
Per a més informació —trukeu al Centre i us informarem de la comissió— que s'ha creat per treballar en l'organització—.

US HI ESPEREM!!!

DONACIONS A LA BIBLIOTECA

- *CONEGUEM TARTAREU*, Lluís Garrofer
- *CASES DE TROBADA DE CATALUNYA I ANDORRA*, EDITORIAL PÈRTIC
- *L'EXCURSIONISME A CATALUNYA 1876 – 1976*, Lluís Carulla i Maria Font, EDITORIAL BARCINO

Mercès a tots!

GR-7 per terres valencianes (Alcoi-Pinós)

GR-7 Vallada. Castell (558 m).

Arxiu: Pep Vicedo

Un any més som fidels a la cita de Setmana Santa amb el GR7. Enguany no hem pogut enganyar ningú per acompanyar-nos i quedem en Joan Ramon Segura i jo, per reprendre la senda que vam deixar a Alcoi, la industriosa vila d'Alacant.

En Joan Ramon no havia pogut acabar l'itinerari l'any anterior, així que em vaig brindar a acompanyar-lo per la meua estimada serra de Mariola. Els muntanyencs tenim com a un dels majors plaers portar els nostres companys a les serres que duem més a dins del cor, per compartir amb ells les mateixes emocions que ens produeix tornar a trepitjar-les. Després de tants anys fent el GR7, tenim moltes anècdotes i molts moments intensament viscuts, si bé que una activitat tan tranquil·la i allunyada del risc com el senderisme pot produir situacions dignes d'emocionar. A vegades ens agrada recordar-ho, i sense dubte, un que ja hem anotat en la nostra memòria vital és la nit que vam passar al refugi

Montcabrer amb el guarda Lucas, del CE Alcoi. A la vora del foc. Tot el refugi per a nosaltres tres, escoltant els acudits i laments del bon Lucas, un guarda que viu el refugi com si fos casa seva.

Aquesta ressenya pretén, simplement, fer-vos esment de les característiques principals del tram senderista i dels punts més remarcables, o almenys ho crec així, perquè la descripció—exacta dels itineraris i les dades tècniques les trobareu a la documentació—que cito al final de l'article.

1ª etapa: Refugi Montcabrer (1.200 m) – Santuari de la Font-Roja (1.050 m) (22 km // 5 h 30 min) ¹

Sortim ben matinet per poder arribar aviat al cim del Montcabrer (1.389 m) que passem coberts de boira. El vent gelat ens impulsa a baixar de seguida cap al barranc del Cint, on trobem el grup excursionista que espera en

1. Si comencem en Alcoi, l'etapa oficial és Alcoi-Castalla, de 28,700 km i 7 h 10 min.

Lucas. La descripció—fins a la carretera del Preventori la trobareu al número 65 de la revista ARESTA. A partir d'aquí continuem la carretera cap a la dreta fins arribar al Preventori. Un cop passat, l'abandonem i baixem per l'alt del Castellar cap a Barxell, a la carretera Alcoi-Banyeres. El restaurant de la Font dels Patos serveix per recuperar forces, sobretot tenint en compte que al refugi d'on venim no hi ha servei de menjars.

Des de Barxell, creuem la carretera i passem al costat de l'ermita i del petit castell baixant al llit del riu Polop (670 m), al paratge anomenat Els Canalons i punt mitjà baix de l'etapa. Ara pugem als masos del Gelat i de la Parranca; després, una petita carretera ens donades variants, per la dreta anem directament a la Venta dels Cuernos, passant pel Mas de la Safranera (casa rural tel.: 609617280) i per l'alberg El Teularet (tel.: 96 6523173), si seguim camí amunt arribem a la carretera d'Alcoi a la Font-Roja. Un quilòmetre i mig després tenim el santuari, al cor del Parc Natural del Carrascar. Allí trobem un centre d'informació i un restaurant on tastar les bajoques farcides o la pericana, plats típics alacantins. Com a pernoctació—solament tenim la possibilitat d'acampar, prèvia sol·licitud (10 dies abans com a mínim) a l'ajuntament d'Alcoi (tel.: 96 5537141).

2ª etapa: Santuari de la Font-Roja (1.050 m) – Castalla (675 m) (15,3 km // 4 h 30 min)

El Parc Natural del Carrascar ens permet múltiples possibilitats per fer aquesta etapa, coneixent al mateix temps la riquíssima flora, adornada d'espècies arbòries relictuals al territori valencià. Una senda ascendeix directament des del santuari al cim del Menetjador (1.352 m), però una altra variant per arribar al cim és a través del camí que puja més suau fins al mas de Tetuan (1.200 m) i a partir d'aquí el camí gira a llevant per sobre la carena fins al Menetjador, passant al costat de la Cava Coloma, la més gran del Carrascar.

Des del mas de Tetuan (atenció—al gran teix que hi ha al seu costat!), el GR baixa cap a la pista que ve del mas de la Safranera i a la carretera Ibi-Alcoi, arribant així a la Venta dels Cuernos, actualment una casa particular. Travessem la carretera en direcció a Castalla i ens endinsem en la serra de Bisca, coberta d'extenses pinedes,

parcialment atacades pels incendis. Continuant pel barranc de Taguenga entrem a la fèrtil Foia de Castalla entre bancals de fruiters. Arribem finalment a l'ermita de Santa Ana i a la civilització—. L'entrada a Castalla pel polígon industrial ens retorna a la crua realitat. En cas d'arribar d'hora, caldrà dinar uns gaspatxos manegats en el popular mes—del Vizcayo o en algun altre dels molts restaurants locals.

Per dormir ho tenim malament, ja que l'hotel està en construcció. Es pot preguntar a la cafeteria "Las Cañas" la possibilitat de llogar habitacions o a l'ajuntament de Castalla (966 560801).

3ª etapa: Castalla (675 m) – Elda (394 m) (22,2 km // 5 h 30 min)

L'etapa d'avui transcorre per la serra de Castalla, que travessem pel coll de Roque (1.032 m), entrant en la més seca vall del Vinalop—aquí comença el sud-est semi-desèrtic. A la nostra esquerra destaca la mola de la serra del Cid o Sit, en què la tradició—popular situa les correes del cabdill castellà en les seves batusses contra els moros. Els deu oïms quilòmetres recorren entre cases i casetes de recreo sense cap interès, si exceptuem les curioses formacions sorrenques de l'Arenal, que ens transporten per un moment a les dunes del desert del Sàhara. Entrem a Elda, després de passar l'autovia Madrid-Alacant i l'eixut llit del Vinalop—per el barri de La Torreta. Elda, la ciutat sabatera, és amb els seus 51.000 habitants la cinquena d'Alacant i ens ofereix tot tipus de serveis inclús transport públic de bus i tren a Alacant, València i Madrid.

4ª etapa: Elda (394 m) – Pinós (574 m) (29,2 km // 8 h 20 min)

Deixem Elda i l'ampla vall del Vinalop—pel camí del cementiri nou. El terreny és realment fèrtil; els petits conreus tradicionals d'ametllers, oliveres i vinya han estat abandonats pel seu escàs rendiment i la manca d'aigua, i envaïts per l'esparrà i la palma marina. De tant en tant trobem algun mas en runes. A la nostra esquena destaca la mola trapezoïdal del nas del Cid (1.110 m) que sobresurt de la resta de la carena.

Una vegada traspasat el primer coll passem al costat de dos antigues pedreres reconvertides en petits parcs per l'Ajuntament de Monjver, poble que queda a la nostra esquerra, i del que destaca la seva ermita, dita Santocristó. És típica en gran nombre de pobles valencians. En aquests parcs podem refrescar-nos i agafar aigua. Travessem la carretera de Pin-s a Monjver pel caseriu de Chinorla, sense cap establiment hostaler, que s' tindrem en el següent llogarret de Casas del Señor, a 19 km d'Elda, i també al caseriu d'Encebras, a 23 km. La llarga etapa en conjunt no té res destacable, es tracta d'anar seguint pistes, en molts casos asfaltades, a través d'interminables camps de conreu o abandonats, i suaus llocs d'escassa vegetació. Podria dir-se que és molt apropiada per a la bicicleta de muntanya que per a matxacar-se els peus.

Com que l'etapa ha estat llarga, el millor és reposar a l'Hostalet Amador (tel.: 965 477131) i menjar quelcom en algun dels molts restaurants de l'animat poble de Pin-s on encara es parla valencià.

BIBLIOGRAFIA

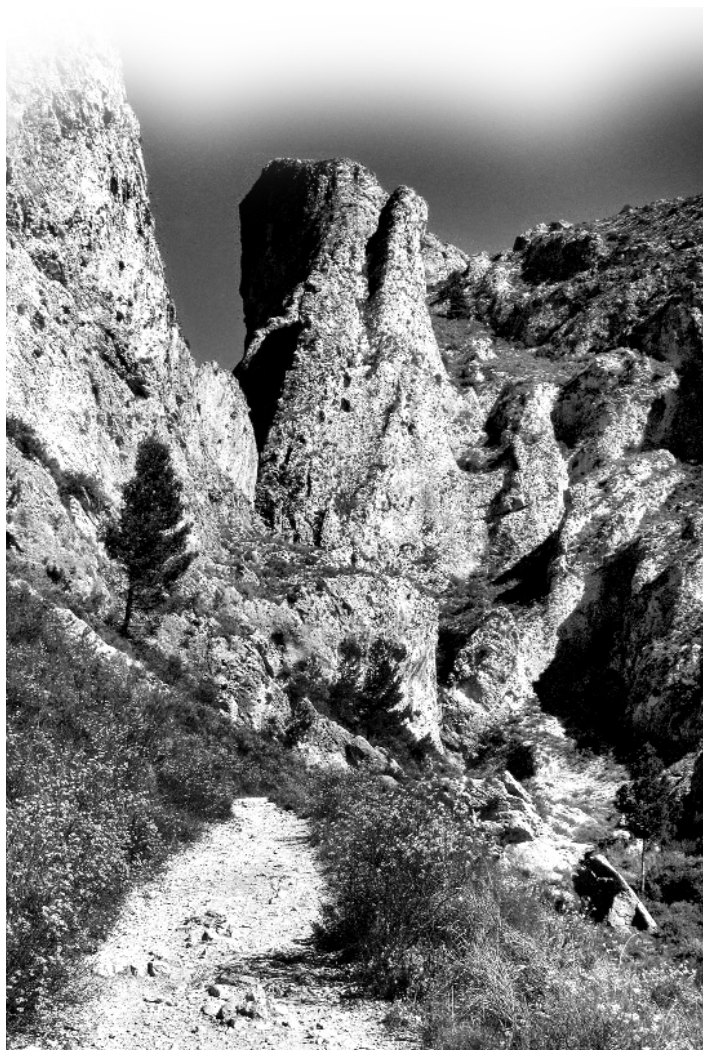
Federació Valenciana de Muntanyisme: *Topoguia GR-7 Alcoi - Pinós*.

R.CEBRIAN. *Montañas Valencianas*, volum V, 1994. Centre Excursionista de València.

J. SOLER CARNICER. *Rutes Valencianes*, volums I i III. 1986. Eliseu Climent editor.

Fullet de senderisme de la Diputació de València (tel.: 96 3918999).

Mapes Instituto Geográfico Nacional, esc. 1:50.000 o 1:25.000, números 820, 821, 846, 870 y 871.

Barranc del Cint.

Arxiu: Pep Vicedo

INTERNET (Adreces Web)

www.cma.gva.es/areas/montes/viasverdes/arbvias/arbhol.htm

www.cma.gva.es/cidam/montes/sendaverde/central.asp

www.verdinet.com

www.andarines.com

Pep el Valencià

Banc Sabadell

No fem de muntanya la platja d'Invern